

Jasna Kontler - Salamon

Študentski avtogol

Katera velika institucija s področja akademske sfere v naši državi je trenutno pravno najbolj avtonomna? Verjetno bo večina pomislila na univerze, morda še na inštitute. Napaka. Najbolj avtonomne so trenutno Študentska organizacija Slovenije (ŠOS) in vanjo vključene univerzitetne študentske organizacije (ŠOU). Za omenjene organizacije, ki skupaj obračajo zelo veliko denarja – na račun ŠOS, ki denar deli naprej, pride približno 15 milijonov evrov na leto iz prihodka študentskega dela –, trenutno ni nobenega zunanjega nadzora.

Kako daleč seže omenjena avtonomnost, nazorno kaže lanska izjava Marka Hozjana, takratnega predsednika Študentske organizacije Univerze v Ljubljani (ŠOUL), da študentske organizacije zaradi svojega statusa pravnih oseb zasebnega prava in zaradi nedelujočega notranjega nadzora denar lahko porabljajo, kakor se jim zdi, oziroma da lahko predsednik neke ŠOU da neki osebi milijon evrov študentskega denarja brez pravnih posledic.

Verjetno si ni težko predstavljati, kaj bi pomenilo javno priznanje takšne avtonomije, če bi šlo za katerokoli drugo institucijo. Študentske organizacije pa imajo čisto poseben status tudi na splošno, ne zgolj pravno. Glede na pravni status so študentske organizacije v zakonu o skupnosti študentov opredeljene zgolj kot pravne osebe, status pravnih oseb zasebnega prava so si prilastile same, pri čemer jim je vsaj v enem primeru – sodba mariborskega oddelka upravnega sodišča iz leta 2005 – to priznalo tudi sodišče.

A v zadnjih letih se je samoumevnost pravne avtonomije ŠOS in ŠOU začela krhati. Na to, da so študentske organizacije vsekakor pravne osebe javnega prava, je med prvimi opozarjal predsednik računskega sodišča Igor Šoltes, še pred njim pa je tako menil informacijski pooblaščenec. Javni pravni status naj bi, po presoji upravnega sodišča, izviral iz dejstva, da sta ŠOS in ŠOU organizaciji, ki delujeta v javnem interesu, članstvo študentov v njih je obvezno.

Toda študentskim organizacijam sprememba pravnega statusa ne diši – to navsezadnje, glede na omenjeno, ni nič čudnega –, edina izjema, ki se s to reorganizacijo strinja in jo je že začela, je ŠOUL. Razlog za to je očitno prav izraba veljavnega pravnega statusa nekdanjih funkcionarjev ŠOUL, ki so tej organizaciji nakopali velike finančne težave.

Vprašanje pa je, ali ne bi preostale študentske organizacije še naprej obdržale sedanjo pravno avtonomnost, če ne bi Študentska organizacija Univerze v Mariboru (ŠOUM) leta 2008 zavrnila dajanje informacij javnega značaja. Zaradi tega je informacijski pooblaščenec izdal odločbo, da je to dolžna narediti, ker je pravna oseba javnega prava.

V upravnem sporu, ki ga je nato sprožil ŠOUM, je istega leta enako razsodilo tudi upravno sodišče, pred kratkim pa je njegovo presojo – ŠOUM je namreč zoper sodbo upravnega sodišča vložil revizijo –, da so vse študentske organizacije pravne osebe javnega prava, nedvoumno potrdilo še vrhovno sodišče.

Omejitev pravne avtonomije študentskih organizacij – po napovedih bo treba ustrezno spremeniti tudi zakon o študentski skupnosti – napoveduje marsikaj. Predvsem to, da bo tudi za ŠOS in vse ŠOU odslej veljal zakon o gospodarskih družbah in zakon o javnih naročilih, da bo tudi zanje pristojno računsko sodišče. A počakajmo. Pri študentih se že marsikatera napoved ni uresničila. Vendar gre tokrat za vrhovno sodišče in ne »samo«, kot pri študentskem delu, za odločitev državnega zbora.